

คำลักษณนามในภาษาไทยใหม่

คำที่ใช้เป็นคำลักษณนามในภาษาไทยใหม่ได้นั้น มีลักษณะอย่างเดียวกันกับ
ภาษากรุงเพา¹ อาจจำแนกคำลักษณนามในภาษาไทยใหม่ ได้ดังนี้

1. คำลักษณนามที่ใช้ขยายคำนาม
2. คำลักษณนามที่ใช้ขยายคำกริยา

1. คำลักษณนามที่ใช้ขยายคำนาม แบ่งย่อยออกเป็น

ก. คำลักษณนามที่จำแนกตามคำนาม สิ่งต่าง ๆ ที่กำหนดให้เป็นคำนามนั้น มีทั้งที่
เป็นรูปธรรมและนามธรรม จึงอาจแบ่งคำลักษณนามที่จำแนกตามคำนามออกเป็น 7
ประเภท ดังนี้

- 1) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทมนุษย์
- 2) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทอมมนุษย์
- 3) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทสัตว์
- 4) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทพืช
- 5) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทสิ่งของ
- 6) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทสถานที่
- 7) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทนามธรรม

1) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทมนุษย์ ในภาษาไทยใหม่ คำลักษณนาม
ที่ใช้กับคำนามประเภทมนุษย์ มีดังนี้

¹ดูบทที่ 2 หน้า 16.

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[khon] "คน"	ใช้กับคนทั่วไป	[la ² - ʔon ² sa:m ¹ khon] "เด็ก 3 คน"
[ca:w ⁴] "เจ้า"	ใช้กับผู้ประกอบการค้า	[mɛ: ⁴ -ka: ⁵ sa:m ¹ ca:w ⁴] "แม่ค้า 3 เจ้า"
[la:y] "ราย"	ใช้กับคนที่เป็นเจ้าทุกข์ ลูกค้า หรือ คนใช้ เป็นต้น	[lu:k ³ -ka: ⁵ sa:m ¹ la:y] "ลูกค้า 3 ราย"
[ton ¹] "องค์"	ใช้กับคนที่เป็นภิกษุ สามเณร	[tu ⁷ 5 sa:m ¹ ton ¹] "พระ 3 องค์"
[ɔɯŋ] "พระองค์"	ใช้กับพระเจ้าแผ่นดินหรือ เจ้านาย	[ca:w ⁴ -hũ: ² -hua ¹ sa:m ʔoŋ] "พระเจ้าแผ่นดิน 3 พระองค์"

มนุษย์ที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นพวก ในภาษาเชียงใหม่ จะมีคำลักษณะนามที่ใช้กับ
มนุษย์ที่อยู่รวมกัน ดังนี้

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[ku: ³] "คู"	ใช้กับคนที่เป็นสามีภรรยา หรือคนที่อยู่รวมกัน 2 คน	[phua ¹ -mia sa:m ¹ ku: ³] "สามีภรรยา 3 คู"
[kɔ: ¹ ŋ] "กอง"	ใช้กับทหารหรือคน รวมกันเป็นกลุ่มใหญ่	[ta ² -ha:n ¹ sa:m ¹ kɔ: ¹ ŋ] "ทหาร 3 กอง"
[phak ⁵] "พรรค"	ใช้กับนักรการเมืองที่ รวมกันเป็นหนึ่ง	[nak ⁵ -ka:n ¹ -miaŋ sa:m ¹ phak ⁵] "นักรการเมือง 3 พรรค"
[mu: ²] "กลุ่ม"	ใช้กับคนที่อยู่รวมกัน หลายคน	[khon sa:m ¹ mu: ²] "คน 3 กลุ่ม"

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[cum]	ใช้กับกลุ่มคนที่เป็นพวกเดียวกัน	[khon sa:m ¹ cum]
"วง, (คณะ, ชุด)"	หรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยกัน	"คน 3 วง (คณะ, ชุด)"

2) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทมนุษย์ ในภาษาเชียงใหม่ คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทมนุษย์ มีดังนี้

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[ton ¹]	ใช้กับมนุษย์ที่เป็น ยักษ์	[the:-wa-da sa:m ¹ ton ¹]
"คน, องค์"	เทวดา นางฟ้า หรือปีศาจ ¹	"เทวดา 3 องค์"
		[phi: ¹ sa:m ¹ ton ¹]
		"ผี 3 คน"

3) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทสัตว์ ในภาษาเชียงใหม่ คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทสัตว์ มีดังนี้

¹ผู้บอกภาษาบางคนใช้คำลักษณนาม[tua¹]กับปีศาจ

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[tua ¹] "ตัว"	ใช้กับสัตว์ทั่วไป	[nok ⁵ ca:n ⁵ sa:m ¹ tua ¹ mot ⁵] "นก ข้าง 3 ตัว" มด

สัตว์ที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นพวก ในภาษาเชียงใหม่ จะมีคำลักษณะนามที่ใช้กับ
• สัตว์ที่อยู่รวมกัน ดังนี้

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[mu: ²] "ฝูง, โขลง"	ใช้กับสัตว์ทั่วไปที่อยู่รวมกัน	[ca:n ⁵ sa:m ¹ mu: ²] "ข้าง 3 โขลง"
[cu:p ³] "ครอก"	ใช้กับลูกสัตว์ที่เกิดคราว เดียวกันหลายตัว	[mu: ¹ sa:m ¹ cu:p ³] "หมู่ 3 ครอก"

4) คำลักษณะนามที่ใช้กับค่านามประเภทพืช¹ ในภาษาเชียงใหม่ คำลักษณะนาม
ที่ใช้กับค่านามประเภทพืชมีดังนี้

¹หมายถึง พืช ผัก ผลไม้ ที่มีลักษณะนั้น ๆ ตามธรรมชาติ ส่วน พืช ผัก
ผลไม้ ที่มีการปรุงแต่ง เช่น นำมาตัด หั่น ขอย หรือ มีครวมกัน หรือจัดเรียงเข้า
ด้วยกัน ผู้วิจัยจัดเป็นค่านามประเภหลังของ

คำลักษณนาม

คำอธิบาย

ตัวอย่าง

[ton ⁴] "ต้น"	ใช้กับพืชทั่วไป	[hɔ:m ¹ -pɔ:m ⁴ sa:m ¹ ton ⁴] "ผักชี 3 ต้น"
[kaw ⁵] "ต้น"	ใช้เฉพาะกับพืชยืนต้น	[baʔ ² -pa:w ⁴ sa:m ¹ kaw ⁵] "มะพร้าว 3 ต้น"
[kɛn ²] [no:y ²] "ลูก, ใบ, ผล"	ใช้กับส่วนผลของพืชทั่วไป	[baʔ ² -pa:w ⁴ sa:m ¹ kɛn ² no:y ²] "มะพร้าว 3 ผล (ใบ, ลูก)"
[ɲɲ ³] "แงง"	ใช้กับส่วนที่งอกออกมา เป็นแงงจากเหง้าของ ชิง ช้า เป็นต้น	[khiŋ ¹ sa:m ¹ ɲɲ ³] "ชิง 3 แงง"
[nɔ: ²] "หน่อ"	ใช้กับส่วนที่งอกเป็นหน่อของ พืชทั่วไปยกเว้นหน่อไม้	[ko:y ⁴ sa:m ¹ nɔ: ²] "กล้วย 3 หน่อ"
[ha:ŋ ¹] "หน่อ"	ใช้เฉพาะกับหน่อไม้	[nɔ: ² sa:m ¹ ha:ŋ ¹] "หน่อไม้ 3 หน่อ"
[ka:n ⁴] "ก้าน"	ใช้กับส่วนที่เป็นก้านของ พืชทั่วไป	[ka:n ⁴ -baʔ ² -pa:w ⁴ sa:m ¹ ka:n ⁴] "ก้ามมะพร้าว 3 ก้าน"
[ha:k ³] "ราก"	ใช้กับส่วนที่เป็นรากของ พืชทั่วไป	[ha:k ³ -ma:y ⁵ sa:m ¹ ha:k ³] "รากไม้ 3 ราก"
[kiŋ ²] "กิ่ง"	ใช้กับส่วนที่เป็นกิ่งของพืช ทั่วไป	[kiŋ ² -ma:y ⁵ sa:m ¹ kiŋ ²] "กิ่งไม้ 3 กิ่ง"

คำลักษณนาม	คำอธิบาย	ตัวอย่าง
[khet ⁵] "แขนง"	ใช้กับส่วนที่เป็นแขนงของ พืชทั่วไป	[phay ² sa:m ¹ khet ⁵] "ไม้ 3 แขนง"
[dɔ:k ²] "คอก"	ใช้กับส่วนที่เป็นคอกของพืช ทั่วไป	[dɔ:k ² -ʔaŋ ⁴ sa:m dɔ:k] "กล้วยไม้ 3 คอก"
[ki:p ²] "กลีบ"	ใช้กับส่วนที่เป็นกลีบของ ดอกไม้และส้ม	[ba ² -ʔo: sa:m ¹ ki:p ²] "ส้มโอ 3 กลีบ"
[li:p ²] "กลีบ"	ใช้กับส่วนที่เป็นกลีบของ กระเทียม	[hɔ:m ¹ -tiam sa:m ¹ li:p ²] "กระเทียม 3 กลีบ"
[bay] "ใบ"	ใช้กับส่วนที่เป็นใบของพืช ทั่วไป	[bay-ba ² -khu:t ² sa:m ¹ bay] "ใบมะกรูด 2 ใบ"
[ba:ŋ ²] "ทาง"	ใช้เฉพาะกับส่วนที่เป็นใบ ของต้นกล้วย	[tɔ:ŋ ¹ sa:m ¹ ba:ŋ ²] "ใบทอง 3 ทาง"
[fak ¹] "ฝัก"	ใช้กับส่วนที่เป็นฝักของพืช ทั่วไป	[ba ² -kha:m ¹ sa:m ¹ fak ¹] "มะขาม 3 ฝัก"
[kɛ:n ¹] ¹ "เม็ด"	ใช้กับส่วนที่เป็นเม็ดของพืช ทั่วไป	[kɛ:n ¹ -nay ba ² -muaŋ ⁴ sa:m ¹ kɛ:n ¹] "มะม่วง 3 เม็ด"
[ŋuaŋ] "ยวง"	ใช้กับส่วนที่เป็นเนื้อในของ ขนุนและทุเรียน	[ba ² -nun ¹ sa:m ¹ ŋuaŋ] "ขนุน 3 ยวง"

¹ ในภาษาเชียงใหม่ ส่วนในของพืช เรียกว่า [kɛ:n¹-nay] "เม็ด"

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[hua ¹] "หัว"	1. ไซ้กับส่วนที่เป็นหัวของพีช ทั่วไป	[hwa:m ¹ sa:m ¹ hua ¹] "หอม 3 หัว"
[hua ¹] "ต้น, ฝัก (คอก)"	2. ไซ้กับส่วนที่เป็นต้นของ ตะไคร้ และส่วนที่เป็น ฝักของต้นข้าวโพด	[cak ⁵ -khay sa:m ¹ hua ¹] "ตะไคร้ 3 ต้น" [khaw ⁴ -sa-li: sa:m ¹ hua ¹] "ข้าวโพด 3 ฝัก (คอก)"

พีชหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของพีชที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นพวก ในภาษาเชียงใหม่
จะมีคำลักษณนามที่ไซ้กับพีช หรือส่วนของพีชที่อยู่รวมกัน ดังนี้

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[wi: ¹] "หวี"	ไซ้กับส่วนของผลกล้วยที่รวม อยู่ในช่อเดียวกัน	[ko:y ⁴ sa:m ¹ wi: ¹] "กล้วย 3 หวี"
[khɛa] "เครือ"	ไซ้กับหวีกล้วยที่รวมอยู่ใน ก้านหรือเครือเดียวกัน	[ko:y ⁴ sa:m ¹ khɛa] "กล้วย 3 เครือ"
[kha-nɛ:ŋ] "ทะลาย"	ไซ้กับส่วนผลของมะพร้าว ที่รวมอยู่ในทะลายเดียวกัน	[ba ² -pa:w ⁴ sa:m ¹ kha-nɛ:ŋ] "มะพร้าว 3 ทะลาย"

คำลักษณนาม	คำอธิบาย	ตัวอย่าง
[pi: 1] "ทะเลาย"	ใช้กับส่วนผลของหมากที่รวม อยู่ในทะเลายเดียวกัน	[ma:k ² sa:m ¹ pi: 1] "หมาก 3 ทะลาย"
[puk ⁵] ¹ "พวง, กระจุก"	ใช้กับส่วนผลของพืชทั่วไปที่ รวมอยู่ในก้านเดียวกัน	[baʔ ² -lam-nay sa:m ¹ puk ⁵] "ลำไย 3 พวง" [ma:y ⁵ -h ² ว:η-hε:η sa:m ¹ puk ⁵] "ระกำ 3 กระจุก"
[cɔ: 3] ² "ช่อ"	ใช้กับส่วนดอกที่รวมอยู่ใน ก้านเดียวกัน	[dɔ:k ² -ʔi:aq sa:m ¹ cɔ: 3] "กล้วยไม้ 3 ช่อ"
[ɲuaŋ] "รวง"	ใช้กับส่วนของเมล็ดข้าวที่ รวมอยู่ในช่อเดียวกัน	[khaw ⁴ sa:m ¹ ɲuaŋ] "ข้าว 3 รวง"
[kw: 1] "กอ"	ใช้กับส่วนต้นของพืชที่ขึ้นอยู่ รวมกัน	[khaw ⁴ sa:m ¹ kw: 1] "ข้าว 3 กอ"

5) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทสิ่งของ ในภาษาเชียงใหม่ คำ
ลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทสิ่งของ มีดังนี้

¹ ดอกไม้บางชนิดที่มีลักษณะรวมกันเป็นกลุ่มอย่าง ดอกเข็ม ดอกโป๊ยเซียน
ผู้ออกภาษาบางคนใช้คำลักษณนาม [puk⁵] กับดอกไม้เหล่านั้น

² ใช้ได้กับส่วนดอกของพืช ทั้งที่อยู่รวมกันตามธรรมชาติ และที่นำมามัดรวม
เข้าด้วยกัน ดูหน้า 77.

ก. จำแนกประเภทสิ่งของตามลักษณะของสิ่งนั้น ๆ

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[kw:n ⁴] "ก่อน"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะค่อนข้างกลม หรือสิ่งที่เกาะ หรือรวมตัว กันแน่น	[din sa:m ¹ kw:n ⁴] "ดิน 3 ก่อน"
[wa:w] "ควง"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะกลมเป็น วงอย่างรอบคาง	[pɛan ³ sa:m ¹ wa:w] "เป็อัน 3 ควง"
[kum ²] "กลุ่ม"	ใช้กับค้ายหรือไหมที่รวมกัน เป็นกลุ่มก้อน	[fa:y ⁴ sa:m ¹ kum ²] "ค้าย 3 กลุ่ม"
[kum ⁴] "ก้อน"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็นก้อน	[cin ⁵ sa:m ¹ kum ⁴] "เนื้อ 3 ก้อน"
[kɛn ²] [no:y ²] "ลูก, ไบ, ควง เม็ด, ฟอง"	1. ใช้กับสิ่งทั่วไปที่มีลักษณะ กลม 2. ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็น ภาชนะ ¹ หรือเครื่องใช้ ต่าง ๆ	[lu:k ³ -cin ⁵ sa:m ¹ kɛn ²] "ลูกชิ้น 3 ลูก" [mɔ:w ⁴ sa:m ¹ kɛn ²] "หม้อ 3 ไบ" [kom sa:m ¹ kɛn ²] "ตะเกียง 3 ควง" [da:w sa:m ¹ kɛn ²] "ดาว 3 ควง" [baʔ ² -tɔm ² sa:m ¹ kɛn ²] "กระดุม 3 เม็ด"

¹ผู้บอกภาษาบางคนใช้คำลักษณนาม [bay] "ไบ" กับภาชนะ หรือเครื่องใช้
บางอย่าง เช่น งาน หมวก เป็นต้น

คำลักษณะนาม	คำอธิบาย	ตัวอย่าง
		[khay ² sa:m ¹ kɛn ²] "ไข่ 3 ฟอง"
[wɛn ⁴] "แวน"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็นชั้น กลม บาง หรือสิ่งที่มีลักษณะ กลมเป็นวง	[kha: ² sa:m ¹ wɛn ⁴] "ข้าว 3 แวน"
[wɛn ⁴] "ช่อ"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะกลมเป็นวง	[ʔwɔy ⁴ sa:m ¹ wɛn ⁴] "อ้อยควั่น 3 ช่อ"
[wan ⁴] "ชั้น"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็นชั้นกลม หนา	[fak ⁵ sa:m ¹ wan ⁴] "ผัก 3 ชั้น"
[kho:p ²] "ชั้น"	หรือสิ่งที่มีลักษณะกลมเป็นวง	[khep ³ -mu: ¹ sa:m ¹ kho:p ²] "แคบหมู 3 ชั้น"
[kho:p ²] "ชีก"	ใช้กับส่วนของสิ่งที่มีลักษณะ โค้งกลม	[ba? ² -pa:w ⁴ sɔ:w ¹ kho:p ²] "ม:พร้าว 2 ชีก"
[kuaŋ] "วง"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะชคเป็นรูป กลม	[wɛ:n ¹ sa:m ¹ kuaŋ] "แหวน 3 วง"
[wɔŋ ⁵] "พวง"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะกลมเป็นวง	[ma? ² -li? ⁵ sa:m ¹ wɔŋ ⁵] "มะลิ 3 พวง"
w n ⁵ "เส้น"		[ya:ŋ wɔŋ ⁵ sa:m ¹ wɔŋ ⁵] "ยางรัด 3 เส้น"
[lem ⁴] "ลำ"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะกลม ยาว	[ʔwɔy ⁴ sa:m ¹ lem ⁴] "อ้อย 3 ลำ"

คำลักษณะนาม	คำอธิบาย	ตัวอย่าง
[ton ⁴] "ต้น"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะยาวอย่าง ลำของต้นไม้	[suŋ sa:m ¹ ton ⁴] "ซุง 3 ต้น"
[law] "เลา"	ใช้กับเครื่องเป่าที่มีลักษณะ กลม ยาว	[pi: ² sa:m ¹ law] "ปี่ 3 เลา"
[sen ⁴] "สาย"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะกว้างเป็น แนวยาวและสิ่งที่มีลักษณะ เล็กยาว	[ta:ŋ sa:m ¹ sen ⁴] "ถนน 3 สาย"
[sen ⁴] "เส้น"		[fa:y ⁴ sa:m ¹ sen ⁴] "ค้าย 3 เส้น"
[sa:y ¹] "เส้น"		[sa:y ¹ -khɔ: sa:m ¹ sa:y ¹] "สร้อยคอ 3 เส้น"
[dun ⁴] "คูน"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะยาวอย่าง ท่อนไม้ขนาดเล็ก	[lua ¹ sa:m ¹ dun ⁴] "ฟืน 3 คูน"
[kwɔm ⁴] "คูน"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะยาวอย่าง ท่อนไม้ขนาดเล็ก	[lua ¹ sa:m kwɔm ⁴] "ฟืน 3 คูน"
[tɔn ³] "ทอน"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะยาว หรือ ส่วนที่หักหรือทอนออกเป็น ทอน ๆ	[ma:y ⁵ sa:m ¹ tɔn ³] "ไม้ 3 ทอน"
[lim ⁴] "แท่ง"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็นแท่งยาว และคั่น	[kam sa:m ¹ lim ⁴] "ทอง 3 แท่ง"

คำลักษณะนาม	คำอธิบาย	ตัวอย่าง
[bɔ:k ²] "กระบอก"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะ กดม ยาว และกลวง	[pɛ:n ¹ sa:m ¹ bɔ:k ²] "ปืน 3 กระบอก"
[lɔ:t ²] "หลอด"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะกดม ยาว และโปร่งใน	[fay sa:m ¹ lɔ:t ²] "ไฟ 3 หลอด"
[si: ⁴] "ชี้"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเล็ก ๆ ยาว ๆ ที่อยู่เรียงกัน	[khɛw ⁴ sa:m ¹ si: ⁴] "ฟัน 3 ชี้"
[si: ⁴] "ชั้น"		[khan ⁴ -day sa:m ¹ si: ⁴] "บันได 3 ชั้น"
[thɛw ¹] "แถว"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเรียง เป็นเส้นเป็นแนวเดียวกัน	[taŋ ² -ɣi: ³ sa:m ¹ thɛw ¹] "เก้าอี้ 3 แถว"
[ka:n ⁴] "ก้าน"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็นก้าน	[thu:p ³ sa:m ¹ ka:n ⁴] "ชूप 3 ก้าน"
[khɔ: ⁴] "ข้อ"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็นข้อ	[le:k ³ sa:m ¹ khɔ: ⁴] "เลข 3 ข้อ"
[tua ¹] ¹ "ตัว"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะอย่าง หัว แขน หรือ ขา	[toɔ ⁵ sa:m ¹ tua ¹] "โต๊ะ 3 ตัว" [sɛa ⁴ sa:m ¹ tua ¹] "เสื่อ 3 ตัว"

¹ผู้บอกภาษาบางคนใช้คำลักษณะนาม [pɛ:n¹] "ชิ้น" กับ เสื่อ กางเกง

คำลักษณะนาม	คำอธิบาย	ตัวอย่าง
[laŋ ¹] "หลัง"	ใช้กับสิ่งที่มีหลังคาหรือมีลักษณะ อย่างหลังคา	[ba:n ⁴ sa:m ¹ laŋ ¹] "บ้าน 3 หลัง"
lan ¹ "ปาก"		[hɛ: ¹ sa:m ¹ lan ¹] "แห 3 ปาก"
[na: ⁴] "หน้า"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็นหน้า	[naŋ ¹ -sɪ: ¹ sa:m ¹ na: ⁴] "หนังสือ 3 หน้า"
[tɔ: ⁵ ŋ ⁵] "ชั้น"	ใช้กับชั้นของบันไดที่บรรจุ อาหารได้อย่างทอง	[pin ² -to: ¹ sa:m ¹ tɔ: ⁵ ŋ ⁵] "บันได 3 ชั้น"
[cɔ:k ⁵] "หอ"	ใช้กับหอของขนาดเล็ก	[nam ⁵ -phik ⁵ sa:m ¹ cɔ:k ⁵] "น้ำพริก 3 หอ"
[kan] "คัน"	ใช้กับของที่มีค้ำติดอย่าง	[cɔ:n ⁴ sa:m ¹ kan] "รม 3 คัน"
[da:m ⁴] "ค้ำ"	ใช้กับของที่มีส่วนใดส่วนหนึ่งที่ ใช้จับหรือถือ	[pa:k ² -ka: ¹ sa:m ¹ da:m ⁴] "ปากกา 3 ค้ำ"
[thian ²] "เล่ม"	ใช้กับของมีคมที่สำหรับตัด หิน หรือฟัน สิ่งต่าง ๆ	[mi:t ³ loy ⁴ sa:m ¹ thian ²] "มีด 3 เล่ม" เลื่อย
[duaŋ] "ดวง"	ใช้กับสิ่งที่มีแสงสว่าง	[fay sa:m ¹ duaŋ] "ไฟ 3 ดวง"
[thɔ:p ²] "แผ่น"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็นแผ่นหนา	[cin ⁵ -kɪa sa:m ¹ thɔ:p ²] "เนื้อเค็ม 3 แผ่น"

คำลักษณนาม	คำอธิบาย	ตัวอย่าง
[bay] "ใบ"	สิ่งที่มีลักษณะแบนบาง ¹	[saʔ-la:k ² sa:m ¹ bay] "สลาก 3 ใบ"
[phɛn ²] "แผ่น"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะแบนบาง	[kaʔ ² -da:t ² sa:m ¹ phɛn ²] "กระดาษ 3 แผ่น"
[phɛ:n ¹] "ผืน"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะแบนเป็น แผ่นกว้าง	[sa:t ² sa:m ¹ phɛ:n ¹] "เสื่อ 3 ผืน"
[khak ⁵] "ชั้น"	ใช้กับบันไดที่มีลักษณะลดหลั่น กันเป็นลำดับ	[khan ⁴ -day sa:m ¹ khak ⁵] "บันได 3 ชั้น"
[can ⁵] "ชั้น"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะซ้อนกันอยู่	[tɛk ² sa:m ¹ can ⁵] "ตึก 3 ชั้น"
[pɛp ⁵] "ปีก"	ใช้กับสิ่งที่อยู่รวมกันแน่น	[kaʔ ² -da:t ² sa:m ¹ pɛp ⁵] "กระดาษ 3 ปีก"
[puk ⁵] "พวง"	ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็นพวง	[kha-cɛ: ¹ sa:m ¹ puk ⁵] "กุญแจ 3 พวง"
[lɛan] "เรื่อน"	ใช้กับนาฬิกาที่มีลักษณะประกอ กันเข้าอย่างเรื่อน	[na-liʔ ⁵ -ka: ¹ sa:m ¹ lɛan] "นาฬิกา 3 เรื่อน"

¹ผู้บอกภาษาบางคนใช้คำว่า [bay] "ใบ" กับซ้อนสังกะสี

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[hua ¹] "หัว"	ใช้กับผีที่มีส่วนที่เป็นยอด	[fi: ¹ sa:m ¹ hua ¹] "ผี 3 หัว"

ข. จำแนกประเภทสิ่งของตามอุปกรณ์หรือวัสดุที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น ๆ

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[to ⁵] "โต๊ะ"	ใช้กับอาหารจีนที่จัดเป็นโต๊ะ	[ʔa:-ha:n ¹ sa:m ¹ to ⁵] "อาหาร 3 โต๊ะ"
[lɔ:t ²] "หลอก"	ใช้กับค้ายหรือไหมที่ม้วนไว้กับ แกนในที่เป็นหลอก	[fa:y ⁴ sa:m ¹ lɔ:t ²] "ค้าย 3 หลอก"
[khiaŋ ³] "เครื่อง"	ใช้กับสิ่งทีประกอบขึ้นด้วยกลไก เพื่อใช้การอย่างใดอย่างหนึ่ง	[wit ⁵ -tha-yu ⁵ sa:m ¹ khiaŋ ³]
[ti: ³] "ที่"	ใช้กับอาหารที่จัดเป็นที่ ๆ	[ʔa:-ha:n ¹ sa:m ¹ ti: ³] "อาหาร 3 ที่"
[kan] "คัน"	ใช้กับพาหนะที่มีคันบังคับ	[lot ⁵ sa:m ¹ kan] "รถ 3 คัน"
[sa:y ¹] "เถา"	ใช้กับปืนโตที่มีสายสำหรับถือ	[tho:y ⁴ -sa:y ¹ sa:m sa:y ¹] "ปืนโต 3 เถา"
[may ¹] "เส้น"	ใช้กับหมากตากแห้งที่ใช้เชือก ร้อยเข้าด้วยกันเป็นเส้น เส้นหนึ่งมีประมาณ 20 คำ	[ma:k ² sa:m ¹ may ¹] "หมาก 3 เส้น"
[phɛ:ŋ ¹] "แผง"	ใช้กับยาเม็ดที่เรียงเป็นแผง	[ña: sa:m ¹ phɛ:ŋ ¹] "ยา 3 แผง"

ค. จำแนกประเภทสิ่งของตามกิริยาอาการที่ทำสิ่งนั้น ๆ

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[khot ² "ชค"	ใช้กับสิ่งที่ชคไว้	[luat ³ sa:m ¹ khot ²] "ลวค 3 ชค"
[pan ⁴ "ป้น"	ใช้กับสิ่งที่ป้นไว้	[khaw ⁴ -niŋ ⁴ sa:m ¹ pan ⁴] "ข้าวเหนียว 3 ป้น"
[kop ¹ "มค"	ใช้กับข้าวต้มมัดที่ประกบไว้ด้วยกัน	[khaw ⁴ -tom ⁴ -mat ⁵ sa:m ¹ kop ¹] "ข้าวต้มมัด 3 มค"
[muan ⁵ "ม่วน"	ใช้กับสิ่งที่ม่วนไว้	[ka. -da:t ² sa:m ¹ muan ⁵] "กระดาด 3 ม่วน"
[lun] "ม่วน"	ใช้กับสิ่งที่ม่วนไว้มีขนาดใหญ่กว่าม่วน	[pha: ⁴ sa:m ¹ lun] "ผ้า 3 ม่วน"
[phay] "คัม"	ใช้กับสิ่งที่เย็บเข้าด้วยกัน	[kha: sa:m ¹ phay] "หญาคา 3 คัม"
[siap ² "ไม้ม"	ใช้กับสิ่งที่เสียบเข้าด้วยกัน	[pa: ¹ sa:m ¹ siap ²] "ปลา 3 ไม้ม"
[hi:p ² "ไม้ม"	ใช้กับสิ่งที่ประกบด้วยไม้	[pa: ¹ sa:m ¹ hi:p ²] "ปลา 3 ไม้ม"
[kʷ:ŋ ¹] "กอง"	ใช้กับสิ่งที่กองไว้ด้วยกัน	[sa:y sa:m ¹ kʷ:ŋ ¹] "ทราย 3 กอง"

คำลักษณนาม	คำอธิบาย	ตัวอย่าง
[hɔ:y ⁵] "พวง"	ใช้กับสิ่งที่ย่อยเข้าด้วยกัน	[puaŋ-dɔ:k ² sa:m ¹ hɔ:y ⁵] "มาลัย 3 พวง"
[tiw ⁴] "พวง"	ใช้กับสิ่งที่หิวหรือถือโดย มีเชือกร้อยเข้าด้วยกัน	[pa: ¹ sa:m ¹ tiw ⁴] "ปลา 3 พวง"
[mat ⁵] "มัด, ผูก, กำ"	ใช้กับสิ่งที่มัดไว้ด้วยกัน	[phak ² sa:m ¹ mat ⁵] "ผัก 3 กำ"
[kam ¹] "กำ"	ใช้เฉพาะกับเมี่ยงที่มัดหรือ ปั้นไว้ด้วยกัน	[miaŋ ⁴ sa:m kam ¹] "เมี่ยง 3 กำ"
[baw ⁴] "มวน"	ใช้กับบุหรี่ที่ทำสำเร็จแล้ว	bɯ:-li: sa:m ¹ baw ⁴ "บุหรี่ 3 มวน"
[ʔom] "เม็ด"	ใช้กับสิ่งที่ย่อมได้	[lu:k ³ -ʔom sa:m ¹ ʔom] "ลูกอม 3 เม็ด"
[sup ¹] "คำ"	ใช้กับหมากที่ทำสำเร็จเป็น คำแล้ว	[ma:k ² sa:m ¹ sup ¹] "หมาก 3 คำ"
[hɔ: ²] "ห่อ"	ใช้กับสิ่งที่ห่อไว้	[khaw ⁴ sa:m ¹ hɔ: ²] "ข้าว 3 ห่อ"

¹ผู้บอกภาษาบางคน ใช้คำลักษณนาม [kɛn²] "ถุก" กับกระสุนปืนที่ยังไม่ได้ยิง

คำลักษณนาม	คำอธิบาย	ตัวอย่าง
[pok ⁵] "หอ"	ใช้กับของที่ห้อยผ้า แล้ว ผูกปมไว้สำหรับถือหรือหิ้ว	[pa: ⁴ sa:m ¹ pok ⁵] "ผ้า 3 หอ"

ม. จำแนกประเภทสิ่งของตามจำนวนของสิ่งนั้น ๆ แบ่งย่อยเป็น

1) จำนวนย่อย คำลักษณนามประเภทนี้ ใช้ตามการแบ่งหรือแยก
ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่อยู่รวมกัน คู่กัน หรือ มีลักษณะเดียวกัน ดังนี้

คำลักษณนาม	คำอธิบาย	ตัวอย่าง
[khv:n ¹] "ข้าง"	ใช้กับจำนวนย่อยของสิ่งเดียวกันที่ เข้าคู่กัน	[kɔ:p ² niŋ ³ khv:n ¹] "รองเท้า 1 ข้าง"
[kha:ŋ ⁴] "ข้าง"	ใช้กับจำนวนย่อยของของสิ่ง เดียวกันที่เข้าคู่กัน	[dɔ:k ² -hu: ¹ sa:m ¹ kha:ŋ ⁴] "ตุ้มหู 3 ข้าง"
[kɛn ²] "กลีบ"	ใช้กับข้างหนึ่งของข้าวต้มมัด ที่แยกออกจากมัด	[khaw ⁴ -tom ⁴ -mat ⁵ sɔ:v ¹ kɛn ²] "ข้าวต้มมัด 2 กลีบ"
[tɔ:n ¹] "ตอน"	ใช้กับส่วนหนึ่ง ๆ ที่แบ่งออก จากส่วนใหญ่	[khv: ⁴ khwa:m sa:m ¹ tɔ:n ¹] "ข้อความ 3 ตอน"
[ki:p ²] "ชิ้น"	1. ใช้กับส่วนย่อยที่ตัด หั่น หรือแบ่งออกมา	[ba? ² -muaŋ ⁴ sa:m ¹ ki:p ²] "มะม่วง 3 ชิ้น"
"ซีก"	2. ใช้กับส่วนที่ได้จากการ ผ่าครึ่งหรือแบ่งครึ่ง	[ma:y ⁵ sɔ:v ¹ ki:p ²] "ไม้ 2 ซีก"
[tin ²] "ชิ้น"	ใช้กับส่วนย่อยที่ตัด หั่น หรือ แบ่งจากเนื้อทั้งก้อน	[cin ⁵ sa:m ² tin ²] "เนื้อ 3 ชิ้น"

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[kwɔm ⁴] "ชิ้น"	ใช้กับส่วนย่อยที่ตัด หรือแบ่ง จากผืนผ้า	[pha: ⁴ sa:m ² kwɔm ⁴] "ผ้า 3 ชิ้น"
[pha:k ²] [pha:k ²] "ซีก"	ใช้กับส่วนที่แบ่งครึ่งจากไก่ ทั้งตัว	[kay ² sa:m ² pha:k ²] "ไก่ 3 ซีก"
[pun ³] "ส่วน, กอง"	ใช้กับส่วนที่แบ่งออกมาจากสิ่ง รวม มีจำนวนเป็นหนึ่ง	[phak ² sa:m ¹ pun ³] "ผัก 3 กอง"

2) จำนวนรวม คำลักษณะนามประเภทนี้ ใช้บอกจำนวนของสิ่งของ
ที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ดังนี้

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[ku: ³] "คู่"	ใช้กับของ 2 สิ่งสำหรับ กันหรือใช้กำกับกัน	[kə:p ² sa:m ¹ ku: ³] "รองเท้า 3 คู่"
[cay ¹] "ใจ"	ใช้กับไหมที่แยกออกจาก เชือก ใจหนึ่งมี 6 เส้น	[may ¹ tɕɨŋ ³ cay ¹] "ไหม 1 ใจ"
[tɔŋ ²] "ใจ"	ใช้กับค้ายหรือไหมที่อยู่ รวมกันอย่างใจ	[fa:y ⁴ sa:m ¹ tɔŋ ²] "ค้าย 3 ใจ"
[pi:k ²] "เชือก"	ใช้กับค้ายที่อยู่รวมกันอย่างเชือก	[fa:y ⁴ sa:m ¹ pi:k ²] "ค้าย 3 เชือก"

คำลักษณนาม	คำอธิบาย	ตัวอย่าง
[lo: ¹] "โหล"	ใช้กับของ ชนิดเดียวกัน ที่อยู่รวมกัน 12 สิ่ง	[khay ² sa:m ¹ lo: ¹] "ไซ 3 โหล"
[cuk ¹] "จุก"	ใช้กับหัวหอม หรือหัว กระเทียมที่มีครวมกัน	[hwa:m ¹ sa:m ¹ cuk ¹] "หอม 3 กระจุก"
[lɛ:p ²] "แหนบ"	ใช้กับใบทองและใบพลู ที่นำมาเรียงซ้อนกัน	[tɔ:ŋ ¹ sa:m ¹ lɛ:p ²] "ใบทอง 3 แहनบ"
[khɛa ¹] "เถา"	ใช้กับปิ่นโตที่จัดเข้าเป็น ชุดเดียวกัน	[tho:y ⁴ -sa:y ¹ sa:m ¹ khɛa ¹] "ปิ่นโต 3 เถา"
[hua ¹] "หัว"	ใช้กับหมากที่ร้อยเป็นเส้น มัดรวมกัน 50 เส้น	[ma:k ² sa:m ¹ hua ¹] "หมาก 3 หัว"
[cɔ: ³] "ช่อ"	ใช้กับดอกไม้ที่มีมัดรวมกันเป็นช่อ	[ku ² -la:p ² sa:m ¹ cɔ: ³] "กุหลาบ 3 ช่อ"
[cum] "สำหรับ, ชุด"	ใช้กับของที่รวมกันเป็นสำหรับ หรือเป็นชุด	[phay ³ sa:m ¹ cum] "ไฟ 3 สำหรับ"

ง. จำแนกประเภทเฉพาะ ในภาษาเชียงใหม่ มีคำลักษณนามบางคำ
ที่กำหนดขึ้นใช้กับเฉพาะสิ่งบางสิ่ง โดยไม่ได้จำแนกตามลักษณะ รูปทรงหรือ วัสดุ
กิริยาอาการ หรือ จำนวนของสิ่งนั้น คำลักษณนามดังกล่าวมีดังนี้

¹ผู้บอกภาษาบางคนใช้คำลักษณนาม [sa:y¹] กับปิ่นโตทั้งเถา

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>ใช้กับ</u>
[pa:k ³] "ขนาน"	ยาที่ปรุ ¹ งขึ้น
[nat ⁵] "ไค"	กระตุน ¹ ป็น
[kam ¹] "คำ"	ของกิน เช่น ข้าว หมาก เป็นต้น คำพูด
[lem ⁴] "เลม"	หนังสือ
[?an] "อัน"	ไม้ ขน กล้วยแจ ทองหยิบ ฝอยทอง ฯลฯ

¹ ผู้บอกภาษามักใช้คำลักษณนาม ?an กับสิ่งที่ไม่ได้ใช้เป็นปกติในชีวิตประจำวัน เช่น เลื่อย ขลุ่ย และปี่ เป็นต้น

6) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทสถานที่ ในภาษาไทยใหม่คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทสถานที่ หรือ ที่ มีดังนี้

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[ti: ³] "ที่, หนัก, แห้ง"	ใช้กับสถานที่ทั่วไป	[ti: ³ -din sa:m ¹ ti: ³] "ที่ดิน 3 ที่ (แห้ง)"
[pan ³] "แปลง, ฝัน"	ใช้กับที่ดินหรือที่นา	[ti: ³ -na: sa:m ¹ pan ³] "ที่นา 3 แปลง (ฝัน)"
[tə:k ³] "แปลง"	ใช้กับที่ที่เพาะปลูก ที่แบ่ง ออกเป็นส่วนหนึ่ง ๆ	[tə:k ³ -phak ² sa:m ¹ tə:k ³] "แปลงผัก 3 แปลง"
[hoŋ] "โรง"	ใช้กับโรงมหรสพ หรือ สถานที่ที่มีลักษณะเป็น โรง	[ho:ŋ-naŋ ¹ sa:m ¹ ho:ŋ] "โรงภาพยนตร์ 3 โรง"

คำนามทั้ง 6 ประเภท คือ คำนามประเภท มนุษย์ อมนุษย์ สัตว์ พืช สิ่งของ และสถานที่ จัดเป็นคำนามประเภทรูปธรรม จะใช้คำลักษณนามดังต่อไปนี้ เพื่อจำแนกสิ่งประเภทเดียวกันออกจากประเภทอื่น

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[yaŋ ²]	[khon sa:m ¹ yaŋ ²]
"อย่าง, ประเภท, ชนิด พวก, จำพวก, แบบ"	"คน 3 ประเภท" [phi: ¹ sa:m ¹ yaŋ ²]
	"ผี 3 ชนิด" [nok ⁵ sa:m ¹ yaŋ ²]
	"นก 3 จำพวก" [khaw ⁴ -nom ⁴ sa:m ¹ yaŋ ²]
	"ขนม 3 อย่าง"

7) คำลักษณนามที่ใช้คำนามประเภทนามธรรม ในภาษาเชียงใหม่

คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทนามธรรม มีดังนี้

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[yaŋ ²]	ใช้กับนามธรรมทั่วไป	[pɔ:n ¹ sa:m ¹ yaŋ ²]
"อย่าง, ประเภท แบบ"		"พร 3 อย่าง"
[pha-ka:n ¹]		[pɔ:n ¹ sa:m ¹ pha-ka:n ¹]
"ประการ"		"พร 3 ประการ"

ข. คำลักษณนามที่บ่งการ ชั่ง ตวง วัด คำลักษณนามประเภทนี้ใช้ได้
กับคำนามต่าง ๆ โดยอาจบอกการชั่ง ตวง วัด ตามมาตราต่าง ๆ ที่กำหนดไว้แน่นอน
หรืออาจบอกตามการชั่ง ตวง วัด ที่กำหนดไว้โดยประมาณ ดังนี้

1) บอกการชี้แจง ทวง วัด โดยมาตราต่าง ๆ แบ่งออกเป็น

(ก) มาตราเงิน ในภาษาเชียงใหม่ คำลักษณะนามที่เป็นมาตราเงิน

มีดังนี้

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[ba:t ²] "บาท"	เป็นมาตราเงินมีค่าเท่ากับ 100 สตางค์ หรือ 4 สลึง	[nɔn sa:m ba:t ²] "เงิน 3 บาท"
[sa-liŋ ¹] "สลึง"	เป็นมาตราเงิน มีค่าเท่ากับ 1 ใน 4 ของบาท หรือ 25 สตางค์	[nɔn sa:m ¹ sa:liŋ ¹] "เงิน 3 สลึง"
[sa-ta:n]] "สตางค์"	เป็นมาตราเงิน 100 สตางค์ มีค่าเท่ากับ 1 บาท หรือ 25 สตางค์ มีค่าเท่ากับ 1 สลึง	[nɔn ha: ⁴ - sip ¹ sa-ta:n] "เงิน 50 สตางค์"

(ข) มาตราชี้แจง ในภาษาเชียงใหม่ คำลักษณะนามที่เป็นมาตราชี้แจง

มีดังนี้

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[ki-lo:] "กิโล"	เป็นมาตราชี้แจงน้ำหนักตามระบบ เมตริก มีค่าเท่ากับ 1000 กรัม	[cin ⁵ sa:m ¹ ki-lo:] "เนื้อ 3 กิโล"
[khit ²] "ช็อค"	เป็นน้ำหนัก 1 ใน 10 ของ กิโลกรัม	[phik ⁵ sa:m ¹ khit ²] "พริก 3 ช็อค"

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[met ⁵] "ช็อค"	เป็นน้ำหนัก 1 ใน 10 ของ กิโลกรัม	[phik ⁵ sa:m ¹ met ⁵] "พริก 3 ช็อค"
[ba:t ²] "บาท"	เป็นมาตราชั่งน้ำหนักทองคำ มีค่าเท่ากับ 15 กรัม	[kam sa:m ¹ ba:t ²] "ทอง 3 บาท"
[sa-lɨŋ ¹] "สลึง"	เป็นมาตราชั่งน้ำหนักทองคำ มีค่าเท่ากับ 1 ใน 4 ของบาท	[kam sa:m ¹ sa-lɨŋ ¹] "ทอง 3 สลึง"
[ka-lat ²] "กะรัต"	เป็นมาตราชั่งน้ำหนักเพชร- พลอย มีค่าเท่ากับ 20 เซนติกรัม หรือ 100 สตางค์	[phet ⁵ sa:m ¹ ka-lat ²] "เพชร 3 กะรัต"
[sa-ta:ŋ ¹] "สตางค์"	เป็นมาตราชั่งน้ำหนักเพชรพลอย 100 สตางค์มีค่าเท่ากับ 1 กะรัต	[phɔ:y sa:m ¹ sa-ta:ŋ ¹] "พลอย 3 สตางค์"

(ค) มาตราตวง ในภาษาเชียงใหม่ คำลักษณะนามที่เป็นมาตราตวง
มีดังนี้

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[kak ⁵] "กัก"	เป็นมาตราตวงเหล้า มีปริมาณ 1 ใน 4 ของเหล้าขวดใหญ่ขนาด 750 ลูกบาศก์เซนติเมตร	[law ⁴ sa:m ¹ kak ⁵] "เหล้า 3 กัก"

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[taŋ ¹] "ถัง"	เป็นมาตราตวงข้าวสาร มีปริมาณเท่า- กับ 20 ทะนาน	[khaw ⁴ sa:m taŋ ¹] "ข้าว 3 ถัง"
[ta:ŋ ¹] ¹	เป็นมาตราตวงข้าวสาร มีปริมาณ เท่ากับ 20 ลิตร	[khaw ⁴ sa:m ta:ŋ ¹]
[mi:n ²] ²	เป็นมาตราตวงข้าวสาร มีปริมาณ เท่ากับ 10 ลิตร	[khaw ⁴ niŋ ⁴ mi:n ²]
[lit ⁵] "ลิตร"	เป็นมาตราตวงตามระบบเมตริก มี ปริมาณเท่ากับ 1000 ลูกบาศก์เซนติเมตร	[nam ⁵ -man sa:m ¹ lit ⁵] "น้ำมัน 3 ลิตร"
[the:] ³	เป็นมาตราตวงเหล้า มีปริมาณ เท่ากับ 20 ทะนาน หรือ 16 ขวด	[law ⁴ sa:m ¹ the:]
[pan] ⁴	เป็นมาตราตวงเหล้า มีปริมาณ เท่าเหล้าขวดใหญ่ ขนาด 750 ลูกบาศก์เซนติเมตร	[law sa:m ¹ pan]

1,2,3,4 เป็นมาตราตวงที่มีใช้เฉพาะในภาษาไทย

(ข) มาตราวัด ในภาษาเชียงใหม่ คำลักษณะนามที่เป็นมาตราวัด มีดังนี้

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[met ⁵] "เมตร"	เป็นมาตราวัดตามระบบเมตริก มี อัตราเท่ากับ 100 เซนติเมตร	[pha: ⁴ sa:m ¹ met ⁵] "ผ้า 3 เมตร"
[ki-lo:] "กิโล"	เป็นมาตราวัดตามระบบเมตริก มีอัตราเท่ากับ 1000 เมตร	[ta:ŋ sa:m ¹ ki-lo:] "ทาง 3 กิโลเมตร"
[cen] "เซนต์"	เป็นมาตราวัดตามระบบเมตริก มีอัตราเท่ากับ 1 ใน 100 ของ เมตร	[khwa:m-kwa:ŋ ³ sa:m ¹ cen] "ความกว้าง 3 เซนต์"
[la: ¹] "หลา"	เป็นมาตราวัดตามระบบอังกฤษ มีอัตราเท่ากับ 3 ฟุต	[pha: ⁴ sa:m ¹ la: ¹] "ผ้า 3 หลา"
[fut ⁵] "ฟุต"	เป็นมาตราวัดตามระบบอังกฤษ มีอัตราเท่ากับ 12 นิ้ว	[khwa:m-kwa:ŋ ³ sa:m ¹ fut ⁵] "ความกว้าง 3 ฟุต"
[niw ⁵] "นิ้ว"	เป็นมาตราวัด มีอัตราเท่ากับ 2.5 เซนติเมตร หรือ 4 กระเปียด	[ma:y ⁵ sa:m ¹ niw ⁵] "ไม้ 3 นิ้ว"
[sen ⁴] "เส้น"	เป็นมาตราวัด มีอัตราเท่ากับ 20 วา	[khwa:m-ya:w sa:m ¹ sen ⁴] "ความยาว 3 เส้น"
[wa:] "วา"	เป็นมาตราวัด มีอัตราเท่ากับ 4 ศอก หรือ 2 เมตร	[khwa:m-kwa:ŋ ³ sa:m ¹ wa:] "ความกว้าง 3 วา"

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[ta-la:ŋ -wa:] "ตารางวา"	เป็นมาตราวัดพื้นที่ มีอัตราเท่ากับ 4 ตารางเมตร	[ti:³ sa:m¹ ta-la:ŋ -wa:] "ที่ 3 ตารางวา"
[ta-la:ŋ -met⁵] "ตารางเมตร"	เป็นมาตราวัดพื้นที่ มีอัตราเท่ากับ 1 ใน 4 ของตารางวา	[ti:³ sa:m¹ ta-la:ŋ -met⁵] "ที่ 3 ตารางเมตร"
[ŋa:n] "งาน"	เป็นมาตราวัดพื้นที่ มีอัตราเท่ากับ 100 ตารางวา	[ti:³ sa:m¹ ŋa:n] "ที่ 3 งาน"
[hay³] "ไร่"	เป็นมาตราวัดพื้นที่ มีอัตราเท่ากับ 4 งาน	[ti:³ sa:m¹ hay³] "ที่ 3 ไร่"
[hok⁵] "ยก"	เป็นมาตราวัดไม้ ขนาดหน้ากว้าง 1 ศอก ยาว 16 วา	[ma:y⁵ sa:m¹ hok⁵] "ไม้ 3 ยก"

(ง) มาตราเวลา ในภาษาไทยเชียงใหม่ คำลักษณนามที่เป็นมาตราเวลา มี
ดังนี้

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[wi-na:-thi:] "วินาที"	เป็นระยะเวลาเท่ากับ 1 ใน 60 ของ นาที	[we:la sa:m¹ wi-na:-thi:] "เวลา 3 วินาที"
[na: thi:] "นาที"	เป็นระยะเวลาเท่ากับ 1 ใน 60 ของ ชั่วโมง	[we:-la: sa:m¹ na: thi:] "เวลา 3 นาที"
[cua-mo:ŋ] "ชั่วโมง"	เป็นระยะเวลาเท่ากับ 60 นาที	[we:-la: sa:m¹ cua-mo:ŋ] "เวลา 3 ชั่วโมง"

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[wan] "วัน"	เป็นระยะเวลาเท่ากับ 24 ชั่วโมง	[we:-la: sa:m ¹ wan] "เวลา 3 วัน"
[tit ⁵] "อาทิตย์"	เป็นระยะเวลาเท่ากับ 7 วัน	[we:-la: sa:m ¹ tit ⁵] "เวลา 3 อาทิตย์"
[d̄i:an] "เดือน"	เป็นระยะเวลาเท่ากับ 30 วัน	[we:-la: sa:m ¹ d̄i:an] "เวลา 3 เดือน"
[pi: ¹] "ปี"	เป็นระยะเวลาเท่ากับ 365 วัน	[we:-la: sa:m ¹ pi: ¹] "เวลา 3 ปี"
[mo:ŋ] "โมง"	เป็นการนับเวลาในเวลากลางวัน 7 นาฬิกา เท่ากับ โมงเช้า	[we:-la: sa:m ¹ mo:ŋ] "เวลา 3 โมง"
[ya:m] "ยาม"	เป็นการนับเวลาในเวลากลางคืน ยามหนึ่งมี 3 ชั่วโมง	[we:-la: sɔ:ŋ ¹ ya:m] "เวลา 2 ยาม"
[kh̄i:n] "คืน"	เป็นระยะเวลาตั้งแต่ย่ำค่ำถึง ย่ำรุ่ง	[we:-la: sa:m ¹ kh̄i:n] "เวลา 3 คืน"
[kham ³] "ค่ำ"	เป็นการนับวันทางจันทรคติ	[kz:m sa:m ¹ kham ³] "แรม 3 ค่ำ"
[thum ³] "ทุ่ม"	เป็นการนับเวลาสำหรับ 6 ชั่วโมง แรกของกลางคืน ตั้งแต่ 19 นาฬิกา ถึง 24 นาฬิกา เรียกว่า 1 ทุ่ม ถึง 6 ทุ่ม	[we:-la: sa:m ¹ thum ³] "เวลา 3 ทุ่ม"

2) บอกการ ชั่ว ทวง วัด โดยประมาณ แบ่งออกเป็น

(ก) การบอกปริมาณ ในภาษาเชียงใหม่ คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามต่าง ๆ เพื่อบอกปริมาณอาจใช้ภาษาชะ หรือเครื่องใช้ที่ใส่สิ่งต่าง ๆ รวมทั้งใช้อวัยวะหรือกิริยาอาการบอกปริมาณของสิ่งต่าง ๆ โดยปริมาณ ดังนี้

(1) ใช้ภาษาชะ¹

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[ka: ¹] "กา"	[na:m ⁵ sa:m ¹ ka: ¹] "น้ำ 3 กา"
[kɛ:w ⁴] "แก้ว"	[na:m ⁵ sa:m ¹ kɛ:w ⁴] "น้ำ 3 แก้ว"
[kɔk ¹] "แก้ว"	[na:m ⁵ sa:m ¹ kɔk ¹] "น้ำ 3 แก้ว"
[kap ¹] "กลัก"	[kap ¹ -fay sa:m ¹ kap ¹] "ไม้ขีดไฟ 3 กลัก"
[ka-tik ¹] "กระตึก"	[na:m ⁵ sa:m ¹ ka-tik ¹] "น้ำ 3 กระตึก"

¹ คำลักษณนามประเภทนี้ผู้วิจัยขอยกเฉพาะตัวอย่าง เพราะคำลักษณนามดังกล่าวมาจากคำนามที่หมายถึง ภาษาชะที่ใช้ใส่สิ่งต่าง ๆ ; ลักษณนามดังกล่าวจึงมีจำนวนไม่จำกัด

คำลักษณนาม

[kʰɔŋ²]

"กลอง"

[ka-pʰɔŋ¹]

"กระป๋อง"

[ka-sʷ:p²]

"กระสอบ"

[khuat³]

"ชวค"

[pa:ŋ]

"ชวค"

[khan¹]

"พาน"

[sa-luŋ¹]

"ขัน"

[thɔ:]

"กระชุก"

[khu?⁵]

"ถัง"

[tho:y⁴]

"จาน"

ตัวอย่าง

[khaw⁴-nom¹ sa:m¹ kʰɔŋ²]

"ขนม 3 กลอง"

[nom sa:m¹ ka-pʰɔŋ¹]

"นม 3 กระป๋อง"

[khaw⁴ sa:m¹ ka-sʷ:p²]

"ข้าว 3 กระสอบ"

[na:m⁵ sa:m¹ khuat³]

"น้ำ 3 ชวค"

[na:m⁵ sa:m¹ pa:ŋ]

"น้ำ 3 ชวค"

[dʷ:k²-ma:y⁵ sa:m¹ khan¹]

"ดอกไม้ 3 พาน"

[na:m¹ sa:m¹ sa-luŋ¹]

"น้ำ 3 ขัน"

[ŋiw⁵ sa:m¹ thɔ:]

"นุ่น 3 กระชุก"

[na:m⁵ sa:m¹ khu?⁵]

"น้ำ 3 ถัง"

[khaw⁴ sa:m¹ tho:y⁴]

"ข้าว 3 จาน"

คำลักษณะนาม

[cɔ:n⁵]

"ซอน"

[pa:k³]

"กระจา"

[sa-la-phi:]

"ทัพพี"

[tha:t²]

"ถาด"

[sa:⁵]

"ตะกร้า"

[thoŋ¹]

"ถุง"

[pip⁵]

"ป๊ีบ"

[po:⁴]

"ป๊ีบ"

[ʔo:ŋ²]

"ตุ้ม"

[lan]

"ดั่ง"

[piat³]

"กระจาด"

ตัวอย่าง

[kɛ:ŋ¹ sa:m¹ cɔ:n⁵]

"แกง 3 ซอน"

[khaw⁴ sa:m¹ pa:k³]

"ข้าว 3 กระจา"

[khaw⁴ sa:m¹ sa-la-phi:]

"ข้าว 3 ทัพพี"

[khaw⁴ - nom¹ sa:m¹ tha:t²]

"ขนม 3 ถาด"

[phak² sa:m¹ sa:⁵]

"ผัก 3 ตะกร้า"

[khaw⁴ - nom¹ sa:m¹ thoŋ¹]

"ขนม 3 ถุง"

[na:m⁵ sa:m¹ pip⁵]

"น้ำ 3 ป๊ีบ"

[na:m⁵ sa:m¹ po:⁴]

"น้ำ 3 ป๊ีบ"

[na:m⁵ sa:m¹ ʔo:ŋ²]

"น้ำ 3 ตุ้ม"

[ma²-ba:n . sa:m¹ lan]

"ส้ม 3 ดั่ง"

[ma²-ba:n . sa:m¹ piat³]

"ส้ม 3 กระจาด"

คำลักษณะนาม	ตัวอย่าง
[hi:t ²] "หีบ"	[sia ⁴ sa:m ¹ hi:t ²] "เสื้อผ้า 3 หีบ"
[bo:y] "กระบวย"	[na:m ⁵ sa:m ¹ bo:y] "น้ำ 3 กระบวย"
[ʔɛp ¹] "อับ"	[khi:-phoŋ ⁴ sa:m ¹ ʔɛp ¹] "ซึ้ง 3 อับ"
[sa-lɔ:m] "ชะลอม"	[nɛ:m ¹ sa:m ¹ sa-lɔ:m] "แหม 3 ชะลอม"
[ko:y ¹] "ชะลอม"	[tha:n ² sa:m ¹ ko:y ¹] "दान 3 ชะลอม"
[lɔ:t ²] "หลอก"	[ña: sa:m ¹ lɔ:t ²] "ยา 3 หลอก"

2) ใช้ขั้ววะหรือกิริยาอาการ

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[cip ¹] "จิบ"	เป็นปริมาณที่ไชปากคืมทีละนิก	[ña: sa:m ¹ cip ¹] "ยา 3 จิบ"
[ʔɛk ¹] "อีก"	เป็นปริมาณที่กสิ้นของเหลว ครั้งหนึ่ง ๆ	[na:m ⁵ sa:m ¹ ʔɛk ¹] "น้ำ 3 อีก"

คำลักษณะนาม	คำอธิบาย	ตัวอย่าง
[kam ¹] "กำมือ"	ใช้กับปริมาณของเต็มมือที่ กำเข้า	[khaw ⁴ -niŋ ⁴ sa:m ¹ kam ¹] "ข้าวเหนียว 3 กำมือ"
[kw:p ²] "กอบ"	ใช้กับปริมาณ 2 พายมือที่ รวมกัน	[sa:y sa:m ¹ kw:p ²] "ทราย 3 กอบ"
[pan ⁴] "ก้อน"	ใช้กับข้าวเหนียวขนาดปั้น ที่มือกำได้	[khaw ⁴ -niŋ ⁴ sa:m ¹ pan ⁴] "ข้าวเหนียว 3 ก้อน"
[mo:k ³] "ก้อน"	ใช้กับปริมาณข้าวเหนียว ขนาดเต็มอุ้งมือ	[khaw ⁴ -niŋ ⁴ sa:m ¹ mo:k ³] "ข้าวเหนียว 3 ก้อน"
[ŋo: ²] "ก้อน"	ใช้กับปริมาณข้าวเหนียว ที่มีหยิบได้มากที่สุด เท่าที่จะมากได้	[khaw ⁴ -niŋ ⁴ sa:m ¹ ŋo: ²] "ข้าวเหนียว 3 ก้อน"
[ŋi:m ³] "หยิบ"	ใช้กับปริมาณของนิ้วมือ หยิบขึ้นครั้งหนึ่ง ๆ	[kɛa sa:m ¹ ŋi:m ³] "เกลือ 3 หยิบ"
[hw:p ²] "หอบ"	ใช้กับปริมาณที่ใช้แขนทั้ง สองข้างรวบรวมสิ่งของเขาไว้	[lua ¹ sa:m ¹ hw:p ²] "พื้น 3 หอบ"

(ข) การบอกขนาด : ในภาษาไทยใหม่คำลักษณนามที่ใช้กับการวัด
ประมาณด้วยการใช้วิธีวัดส่วนใดส่วนหนึ่งมากำหนด. มีดังนี้

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[khɛ:p ³] "คืบ"	ใช้กับการวัดประมาณโดยใช้ ช่วงความยาวของนิ้วหัวแม่มือ และนิ้วก้อย ที่แยกออกจากกัน จนสุด	[pha: ⁴ sa:m ¹ khɛ:p ³] "ผ้า 3 คืบ"
[sɔ:k ²] "ศอก"	ใช้กับการวัดประมาณโดยใช้ช่วง ความยาวของส่วนแขนตั้งแต่ข้อ พับถึงกลางลงไปถึงปลายนิ้วกลาง หรือเท่ากับ 2 คืบ	[kha:wm kwa:ŋ ³ sa:m ¹ sɔ:k ²] "ความกว้าง 3 ศอก"
[ka:w ⁴] "ก้าว"	ใช้กับการวัดประมาณโดยใช้ช่วง ที่ยกเท้าข้างไปครั้งหนึ่ง ๆ	[ta:ŋ sa:m ¹ ka:w ⁴] "ทาง 3 ก้าว"
[khɛ: ⁴ -niw ⁵] "องคุลี"	ใช้กับการวัดประมาณโดยใช้ นิ้วมืวยาวเท่ากับข้อปลายของ นิ้วกลาง	[khwa:m ya:w sa:m ¹ khɛ: ⁴ -niw ⁵] "ความยาว 3 องคุลี"

2. คำลักษณนามที่ใช้ขยายคำกริยา แบ่งออกเป็น

- ก. คำลักษณนามที่ขยายคำกริยาแสดงอาการ
- ข. คำลักษณนามที่ขยายคำกริยาแสดงสภาพ

ก. คำลักษณนามที่ขยายคำกริยาแสดงอาการ¹ ในภาษากรุงเทพฯ

คำลักษณนามที่ใช้กับคำกริยาแสดงอาการต่าง ๆ อาจแบ่งออกได้เป็น

1) คำลักษณนามที่ขยายคำกริยาแสดงอาการโดยตรง หมายถึง คำลักษณนาม

ที่ใช้จะเกี่ยวข้องกับคำกริยานั้น ๆ โดยตรงดังนี้

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[kaʔ ¹] "กะ"	ใช้กับกำหนดเวลาที่ผลัดเปลี่ยนกันทำงาน	[ŋia-ka:n ¹ sa:m ¹ kaʔ ¹] "ทำงาน 3 กะ"
[ŋi:p ³] "งีบ"	ใช้กับเวลาที่หลับไปชั่วขณะหนึ่ง	[lap ¹ sɔ:vŋ ¹ ŋi:p ³] "หลับ 2 งีบ"
[tɕ:n ²] "ตื่น"	ใช้กับเวลาที่หลับไปช่วงเวลาหนึ่ง ๆ	[lap ¹ sɔ:vŋ ¹ tɕ:n ²] "หลับ 2 ตื่น"
[ŋok ⁵] "จบ"	ใช้กับการเทศน์ที่จบลงคราวหนึ่ง ๆ	[te:t ³ sa:m ¹ ŋok ⁵] "เทศน์ 3 จบ"
[ŋok ⁵] "ยก"	ใช้กับการขยายที่เดินสุดลงช่วงเวลาหนึ่ง ๆ	[ti: sa:m ¹ ŋok ⁵] "ชก 3 ยก"
[top ⁵] "พบ"	ใช้กับจำนวนครั้งที่พบ	[phap ⁵ sa:m ¹ top ⁵] "พบ 3 พบ"
[tɕa ³] "ครั้ง, คราว, หน, ที่"		[pay sa:m ¹ tia ³] "ไป 3 ครั้ง"
[kam] "ที่"	ใช้กับจำนวนครั้งที่กล่าวอาการนั้น ๆ	[ti: sa:m ¹ kam] "ตี 3 ที่"
[hon ¹] "หน"		[pay sa:m ¹ hon ¹] "ไป 3 หน"
[li:m ⁵] "เที่ยว, รอบ"		[ʔa:n ² sa:m ¹ li:m ⁵] "อ่าน 3 เที่ยว"

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำอธิบาย</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[pa:p ³] "ป่าบ"	จำนวนครั้งที่ทำอาการทบหรือตี โดยใช้คำเสียงเสียด	[ti: sa:m ¹ pa:p ³] "ตี 3 ป่าบ"
[phua? ⁵] "ผิวะ"	บอกจำนวนครั้งที่ตีหรือทบ โดยใช้คำเสียงเสียด	[ti: sa:m ¹ phua? ⁵] "ตี 3 ผิวะ"
[phia? ⁵] "เปียะ"	บอกจำนวนครั้งที่ตีหรือทบ โดยใช้คำเสียงเสียด	[ti: sa:m ¹ phia? ⁵] "ตี 3 เปียะ"

2) คำลักษณนามที่ขยายคำกริยาแสดงอาการโดยอ้อม คำลักษณนามประเภท
นี้¹ ไม่เกี่ยวข้องกับคำกริยาโดยตรงแต่จะเกี่ยวข้องกับคำนามโดยมีการละคำนามไว้²
และคำนามที่ละนั้น อาจซ้ำกับคำลักษณนามได้ ดังนี้

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[kan ¹] "กัณฑ์"	[te:t ³ sa:m ¹ kan ¹] "เทศน์ 3 กัณฑ์"
[bot ¹] "บท"	[ʔa:n ² sa:m ¹ bot ¹] "อ่าน 3 บท"
[t ɔ :n ¹] "ตอน"	[ʔa:n ² sa:m ¹ t ɔ :n ¹] "อ่าน 3 ตอน"
[kha:p ³] "มือ"	[kin ¹ sa:m ¹ kha:p ³] "กิน 3 มือ"

¹ดูเชิงอรรถหน้า 48

²ดูคำอธิบาย ในข้อ 2 หน้า 48.

คำลักษณนาม[pha-sa:¹]

"พรรษา"

[pun³]

"ส่วน"

[ya:ŋ²]

"อย่าง, แบบ"

[kam]

"คำ"

[bot¹]

"บท"

[ban-that⁵]

"บรรทัด"

[pom¹]

"ปม"

[pheŋ]

"เพลง"

[mo:ŋ]

"โมง"

[tit⁵]

"อาทิตย์"

[ka:w⁴]

"ก้าว"

คำขยาย[buat² sa:m¹ pha-sa:¹]

"บาท 3 พรรษา"

[pan sa:m¹ pun³]

"แบ่ง 3 ส่วน"

[ʔu:⁴ sa:m¹ ya:ŋ²]

"พูด 3 แบบ"

[ʔu:⁴ sa:m¹ kam]

"พูด 3 คำ"

[ʔa:n² sa:m¹ bot¹]

"อ่าน 3 บท"

[khan¹ sa:m¹ ban-that⁵]

"เขียน 3 บรรทัด"

[phu:k² sa:m¹ pom¹]

"ผูก 3 ปม"

[hʋ:ŋ⁵ sa:m¹ pheŋ]

"ร้อง 3 เพลง"

[pay sa:m¹ mo:ŋ]

"ไป 3 โมง"

[pay sa:m¹ tit⁵]

"ไป 3 อาทิตย์"

[tew sa:m¹ ka:w⁴]

"เดิน 3 ก้าว"

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[ki-lo:]	[win ³ sa:m ¹ ki-lo:]
"กิโล"	"วีน 3 กิโล"

ข. คำลักษณนามที่ขยายคำกริยาแสดงสภาพ¹ ในภาษาเชียงใหม่ คำลักษณนามที่ใช้กับกริยาแสดงสภาพต่าง ๆ แฉกแบ่งออกได้เป็น

1) คำลักษณนามที่ขยายคำกริยาแสดงสภาพโดยตรง หมายถึง คำลักษณนามที่ไ้² จะเกี่ยวข้อกับกริยานั้น ๆ โดยตรง ดังนี้

<u>คำลักษณนาม</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[ki-lo:]	[ya:w sa:m ¹ ki-lo:]
"กิโล"	"ยาว 3 กิโล"
[met ⁵]	[ya:w sa:m ¹ met ⁵]
"เมตร"	"ยาว 3 เมตร"
[fut ⁵]	[kwa:n ³ sa:m ¹ fut ⁵]
"ฟุต"	"กว้าง 3 ฟุต"
[wa:]	[kwa:n ³ sa:m ¹ wa:]
"วา"	"กว้าง 3 วา"

¹ดูเชิงอรรถหน้า 50.

²ได้แก่คำลักษณนามที่เป็นมาตราต่าง ๆ หรือการวัดโดยประมาณ ผู้วิจัย ขอยกตัวอย่างพอลังเขป

2) คำลักษณะนามที่ขยายคำกริยาแสดงสภาพโดยอ้อม คำลักษณะนาม
ประเภทนี้¹ ไม่เกี่ยวข้องกับคำนามโดยตรง แต่จะเกี่ยวข้องกับคำนามโดยมีการละ
คำนามไว้² และคำนามที่ละนั้นมักซ้ำกับคำลักษณะนาม ดังนี้

<u>คำลักษณะนาม</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
[tɔː ³]	[mi: sa:m ¹ tɔː ³]
"ทอ"	"มี 3 ทอ"
[kha: ¹]	[mi: sa:m ¹ kha: ¹]
"ชา"	"มี 3 ชา"
[caŋ ¹ -wat ¹]	[mi: sa:m ¹ caŋ ¹ -wat ¹]
"จังหวัด"	"มี 3 จังหวัด"
[tɛn ³]	[mi: sa:m ¹ tɛn ³]
"แทน"	"มี 3 แทน"
[cɛŋ ²]	[mi: sa:m ¹ cɛŋ ²]
"มุม"	"มี 3 มุม"
[sɛŋ]	[mi: sa:m ¹ sɛŋ]
"ลาย"	"มี 3 ลาย"

¹ คำลักษณะนามประเภทนี้มีจำนวนไม่จำกัด ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างพอสังเขป

² ดูคำอธิบายเพิ่มเติมข้อ 2 หน้า 51.

ตำแหน่งของคำลักษณนาม

คำลักษณนามในภาษาไทยเชียงใหม่ เป็นคำที่ใช้ขยายคำนามและคำกริยา เช่นเดียวกับภาษากรุงเทพฯ อาจจะปรากฏในโครงสร้างนามวลี หรือโครงสร้างกริยวลีก็ได้ ดังนี้

1. ตำแหน่งคำลักษณนามในโครงสร้างนามวลี คำลักษณนามภาษาไทยเชียงใหม่ จะปรากฏในโครงสร้างนามวลี ได้ 5 แบบ คือ

โครงสร้างแบบที่ 1 : คำนาม - คำบอกจำนวน - คำลักษณนาม

โครงสร้างแบบที่ 2 : คำนาม - คำลักษณนาม - คำบอกจำนวน

โครงสร้างแบบที่ 3 : คำนาม - คำลักษณนาม - คำบอกลำดับ

โครงสร้างแบบที่ 4 : คำนาม - คำลักษณนาม - คำชี้เฉพาะ

โครงสร้างแบบที่ 5 : คำนาม - คำลักษณนาม - คำคุณศัพท์

โครงสร้างแบบที่ 1 : คำลักษณนามที่ใช้ขยายคำนามในนามวลีแบบนี้จะอยู่ในตำแหน่งหลังคำนาม และคำบอกจำนวนทั่วไป (ไม่ใช่คำว่า "เดียว" หรือ "หนึ่ง") ดังนี้

คำนาม	คำบอกจำนวน	คำลักษณนาม
[la ² -? n ²	sa:m ¹	khon]
"เด็ก	3	คน

โครงสร้างแบบที่ 2 : คำลักษณนามที่ใช้ขยายคำนามในนามวลีแบบนี้จะอยู่ในตำแหน่งหลังคำนาม หน้าคำบอกจำนวน "เดียว" หรือ "หนึ่ง" ดังนี้

คำนาม	คำลักษณนาม	คำบอกจำนวน
[sa:t ²	phɛ:n ¹	{nɛ:n ³
"เสื้อ	ผืน	{หนึ่ง
		{เดียว

โครงสร้างแบบที่ 3 : คำลักษณะนามที่ไ้ขยายคำนามในนามวลีแบบนี้จะอยู่ในตำแหน่ง
หลังคำนาม หน้าคำบอกคำทับ ดังนี้

คำนาม	คำลักษณะนาม	คำบอกคำทับ
[lot ⁵	<u>kan</u>	ti: ³ - sa:m ¹]
"รถ	คัน	ที่สาม"

โครงสร้างแบบที่ 4 : คำลักษณะนามที่ไ้ขยายคำนามในนามวลีแบบนี้จะอยู่ในตำแหน่ง
หลังคำนาม หน้าคำ^{ไ้}เฉพาะ ดังนี้

คำนาม	คำลักษณะนาม	คำ ^{ไ้} เฉพาะ
[sa:t ²	<u>phɨ:n¹</u>	ni: ⁵]
"เสื้อ	ชิ้น	นี้"

โครงสร้างแบบที่ 5 : คำลักษณะนามที่ไ้ขยายคำนามในนามวลีแบบนี้จะอยู่ในตำแหน่ง
หลังคำนาม หน้าคำคุณศัพท์ ดังนี้

คำนาม	คำลักษณะนาม	คำคุณศัพท์
[khay ²	<u>ken²</u>	hɨy ²]
"ไข่	ฟอง	ใหญ่"

2. ตำแหน่งคำลักษณะนามในโครงสร้างกริยาวลี คำลักษณะนามภาษาไทยใหม่
จะปรากฏในโครงสร้างกริยาวลีได้ แบบ คือ

- โครงสร้างแบบที่ 1 : คำกริยา - คำบอกจำนวน - คำลักษณะนาม
 โครงสร้างแบบที่ 2 : คำกริยา - คำลักษณะนาม - คำบอกจำนวน
 โครงสร้างแบบที่ 3 : คำกริยา - คำลักษณะนาม - คำบอกคำทับ
 โครงสร้างแบบที่ 4 : คำกริยา - คำลักษณะนาม - คำ^{ไ้}เฉพาะ
 โครงสร้างแบบที่ 5 : คำกริยา - คำลักษณะนาม - คำคุณศัพท์

โครงสร้างแบบที่ 1 : คำลักษณนาม ที่ใช้ขยายคำกริยาในกริยาวลีแบบนี้ จะอยู่ในตำแหน่งหลังคำกริยา และคำบอกจำนวนทั่วไป (ไม่ใช่คำว่า "เดียว" หรือ "หนึ่ง")

คำกริยา	คำบอกจำนวน	คำลักษณนาม
[te:t ³	sa:m ¹	hok ⁵]
"เทศน์	3	จบ"

โครงสร้างแบบที่ 2 : คำลักษณนามที่ใช้ขยายคำกริยาในกริยาวลีแบบนี้ จะอยู่ในตำแหน่งหลังคำกริยา หน้าคำบอกจำนวน "เดียว" หรือ "หนึ่ง" ดังนี้

คำกริยา	คำลักษณนาม	คำบอกจำนวน
[pay	hon ¹	{dew ni:n ³ }
"ไป	หน	{เดียว" หนึ่ง

โครงสร้างแบบที่ 3 : คำลักษณนามที่ใช้ขยายคำกริยาในกริยาแบบนี้ จะอยู่ในตำแหน่งหลังคำกริยา หน้าคำบอกลำดับ ดังนี้

คำกริยา	คำลักษณนาม	คำบอกลำดับ
[pay	hon ¹	lun]
"ไป	หน	หลัง"

โครงสร้างแบบที่ 4 : คำลักษณนามที่ใช้ขยายคำกริยาในกริยาวลีแบบนี้ จะอยู่ในตำแหน่งหลังคำกริยา หน้าคำชี้เฉพาะ ดังนี้

คำกริยา	คำลักษณนาม	คำชี้เฉพาะ
[pay	ttia ³	ni: ⁵]
"ไป	ครั้ง	นี้"

โครงสร้างแบบที่ 5 : คำลักษณนามที่ไข้ขยายคำกริยาในกริยาวลีแบบนี้จะอยู่ในตำแหน่ง
หลังคำกริยา หน้าคำคุณศัพท์ ดังนี้

<u>คำกริยา</u>	<u>คำลักษณนาม</u>	<u>คำคุณศัพท์</u>
[ไข้ : ⁴	ya:ŋ ²	man ⁴]
'' พุค	อย่าง	ไพเราะ'

คำลักษณนามในภาษาเชียงใหม่ อยู่ในตำแหน่งที่ไข้ขยายได้ทั้งคำนามในนามวลี
และคำกริยาในกริยาวลี ในโครงสร้างนามวลี คำลักษณนามจะปรากฏร่วมกับคำขยาย
อื่น ๆ คือ คำบอกจำนวน คำบอกลำดับ คำชี้เฉพาะ และคำคุณศัพท์ ในโครงสร้าง
กริยาวลี คำลักษณนามจะปรากฏร่วมกับคำขยายอื่น ๆ คือ คำบอกจำนวน คำบอกลำดับ
และคำชี้เฉพาะ และคำคุณศัพท์